

სახალხო ფურცელი

საბჭოთაო საქართველოს
საბჭოთაო რევოლუციური
ფურცელი

საბჭოთაო საქართველოს ფურცელი

გაზეთის № 240

დაგეგმვის № 43

კვირა, 22 მარტი 1915 წ.

და ჰრძვა მათ: გიჟვარდეთ ერთმანეთი.

გერცხლით სნეული

(შემდეგი *)

13.

ეხლა კი თითქო შემოდგომამ შესდგა ფეხი მათ ცხოვრებაში და შეაყვითლა ფოთოლი მათის სიამისა, გული როგორღაც დაუთრთვილა მან და ჩამოაცალა თვალთაგან ნათელი სხიარული; ბოროტის ლანდი მოაჩვენა მათ შორიასლო და ჩაუმუქა მათ ყოფა.

მარინემ ხელი გადაისვა თვალზე, მიიხედ-მოიხედა და გამოერკვა მოგონებათა ბურუსიდან. მთელმა წარსულმა ისე განვლო მის გონებაში, როგორც რამ სიზმარმა მკაფიომ, და აწ ისევ ფერმკრთალმა სინამდვილემ შეანათა თვალები.

აგერ მისი ტიმოთე, მისი ხუცესი, გადაწოლილა გულაღმა და ფშვინავს ტუჩებ გადმობრუნებული; ხელ-ფეხი დასტოტყებ-დაჰსიეზბია, მუცელი გაჰბერია, გაჩეჩილი წვერ ულვაში ჯაგნარივით მოჰსდებია მის ყინხად ჩაწითლებულ სახეს.

— ისე ჩაწვა ე კაცი, პირჯვარიც არ გამოისახა, ღმერთი არ ახსენა. ესე იცის! მამაჩემი სულ სხვანაირად იქ ევა: ხანგრძლივ ლოცულობს ხოლმე მუხლ მოდრეკით; ბევრჯერ ცრემლიც შემინიშნია მის თვალზე ლოცვის დროს; ბალებსაც ალოცებდა და ისე მოასვენებდა მთელს ოჯახს. რა ვუყოთ, რომ უსწავლელია მამაჩემი! განა ვინც მსწავლელია, ღმერთი აღარ უნდა ახსომდეს!

ქალი ამ ფიქრებში იყო, რომ რაღაცა ფთხრიალი მოესმა. ჯერ შეკრთა უეცრად, მერე კი გაახსენდა, რომ მისი ქმარი ხელცალიერი არ დაბრუნდა მრევლიდან: ფეხშეკრული ვარია მოიყვანა და იქვე მიაგდო კუთხეში. წელან ამას ყურადღება არ მიაქცია მარინემ, ეხლა კი გაითვალისწინა ეს პატარა შენთხვევა და გული ეტკინა.

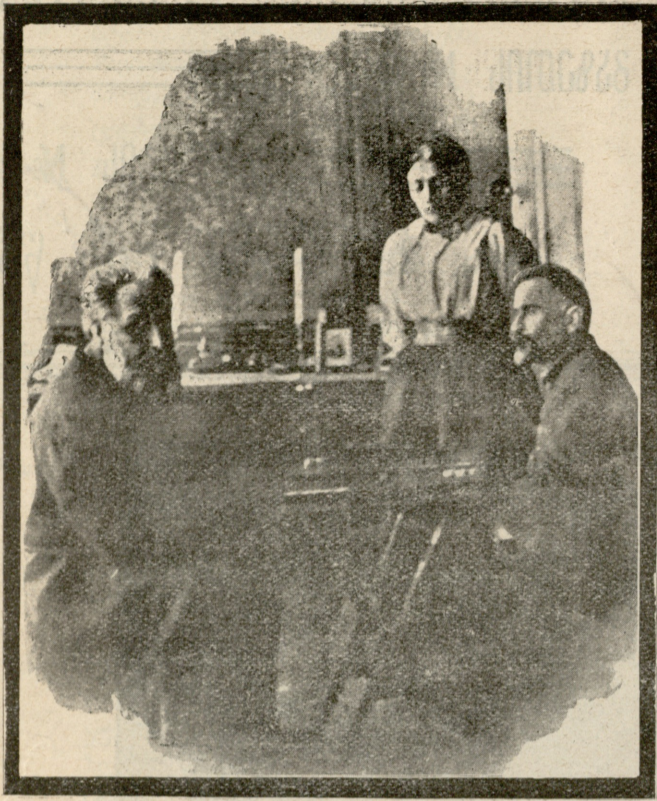
*) იხ. სურათებიანი დამატება № 40.

— რა დროს შეწუხება იყო ი საწყობებისა, როცა მომაკვდავი კაცი წინ უდევთ?! ალბად მოითხოვა, არ მოისურვა ხელცალიერი წამოსვლა. მაგრამ მრევლიც ხომ ისე ჰყავს გაწვრთნილი, რომ უნუგეზოდ არ გამოუშვებენ. იციან, გულნაკლულად წამოვა მოძღვარი, ჯავრს ჩაიტანს და მარჯვე შემთხვევაში ან აყეიდრებს, ან გააწვალებს მათ.

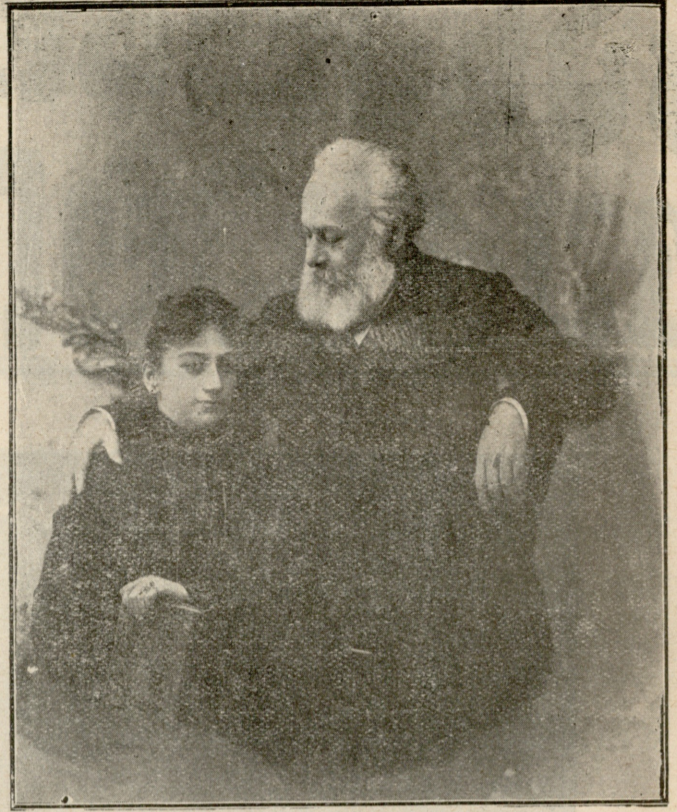
ახ, არ მოსწონდა მარინეს ესეთი ქცევა ქმრისა. მისი ესეთი სიმკაცრე მაგრამ ვერაფერი გაეწყო, თქმისაც ეშინოდა: იცოდა, კაცი შეუტევდა მას და მოუხეშავად ჩააჩუმებდა. ბოლოს და ბოლოს ტიროთემ თითქო მთლად დაკარგა მისი ხათრი და სიყვარული. რად? რისთვის? ქალი ხომ ისეც პატივცემით ეპყრობა მას, სიყვარული ხომ არ გასციებია მისადმი; მხოლოდ შვილოსნობამ და ზრუნვამ დაჩაგრა ის, ბალებების აღზრდა-მოვლამ გარდაიტანა თან. ვაჟკაცი კი არა ჰხედამს ამას, არაფრად მიაჩნია ქალის მოქანცულობა და თავის უნს ანვითარებს.

— იმოდენა სიბრაღულიც აღარა აქვს ჩემი, რომ ერთი გამოცდილი მსახური მაინც დამიჭიროს, მშველელი. როგორი მღვდლის ჯალაბი ვარ, როდესაც ყოველწუთს დამკლავებული ვმუშავებ და იმდენი დროც არა მაქვს, თავისუფლად ამოვისუნთქო, ჩემს თავს მოუვარო და ქალური ეშხი შევიწარჩუმო ან სისუფთავე. იწდღეს ისიც მისაყვედურა, სარეცხს სხვას აძლევო. რა ვქნა, ე წვერილმანს მე თითონ ვრეცხავ და სხვა დიდ სამუშაოსათვის რომ აღარც დრო მაქვს და აღარც ჯანი; რა წყალში ჩავევარდე, თქვა ქალმა, მკლავები ჩამოყარა და ერთს ხანს ისე იყო გარინდებული.

— უქონლობით რომ მოსდიოდეს ეს, კიდევ არაფერი; მაგრამ რაღაცა შეუფერებელი ზნე დასჩემდა, ლამის ადამიანს პირში ლუკმა დაუთვალოს. თანდათან უქვავდება ბეჩავს გული, ლამის უდიერი შეიქმნეს და კაცთმოძულე, ქრისტეს გამყიდველი, სიქვა ქალმა.

აკაკი და მანო მარჯანი (სხედან). მარჯვნივ სდგას კნ. ანასტასია მარჯანისა.

აკაკი და მისი ღისწული ანეტა დაღეშქელიანისა.

და თითონვე შეკრთა, როცა მსჯელობამ ამ დასკვნამდინ მიიყვანა ის: გაგონილი ჰქონდა, რომ მის ქმარს ამგვარ რამ მეტ სახელს ეძახდნენ და იმან შეაშინა, იმან აგრძობინა გულის ტკივილი თუ სიბრალული ცხოვრებაში უჯიშოდ ჩაბმულ თვის მეუღლისადმი და დააშტერდა ქალი მძინარეს.

არ ვიცი, იგრძნო მოძღვარმა ქალის მზირი თვალი თუ სხეულმა შეარხია იგი: შეიშმუნა, გადმობრუნდა და ცოლის ბალიშისაკენ გადაჰხვია მარჯვენა, მაგრამ ადგილი რომ ცალიერი დაჰხვდა, გამოელევიდა.

— ისევა გლვიძავს, ქალო? აგერ გათენებაა მოტანებული, შენ კი ტყუილად ჰბუგამ ნავთს. ჯერ შენი გლვიძებაა ხოლმე ძნელი და ახლა დაძინება. ნეტა აკეთებდე მაინც რასმე!

ქალმა უჩუმრად გააქრო ლამპარი და ჩაწვა.

14.

მღვდლის გონებაც განსაზღვრილ საგნისაკენ მიმართა ტფილისში გადასვლაზე საუბარმა, მაგრამ მისი საფიქრებელი სულ სხვა იყო და სხვა სახისა.

ტიმოთეს საკმაოდა ჰქონდა სოფლის ნიადაგში ფესვები გადგებული, ზოგი ერთი ჯირკვი ღრმადაც წასულიყო მიწაში, მიეგნო იქ იღუმალად მონაჟონ სინესტისათვის და სწოვდა მას, რომ ეკვებნა და დაეზინებინა ზეაღმართული თვისი რტოები. ხუცესის ჰაზრი ეხლა ამ საგანს ევლებოდა თავს. საჭიროც იყო მოეფიქრნა ყველაფერი, რადგან რაც უფრო მეტს აკვირდებოდა იგი საამისოდ მოწყობილ გარემოებებს, იმდენად უფრო რწმუნდებოდა, რომ ის სამღვდლო ადგილი, ქალაქში რომ თავისუფლდებოდა, არ ასცდებოდა მას. მთავარი საფუძველი ამ იმედისა ის იყო, რომ მას ერთობ დიდი წარმოდგენა ჰქონდა თავის თავზე და იმ სამსახურზე, რომელსაც ეწეოდა ის სოფლად ამდენს ხანს. განათლებული კაცი, რომელმაც ოდესღაც კინაღამ შეაღო კარი უმაღლესის სასწავლებლისა, და რაღაცა სოფლის მღვდლობა! ეს ისეთი ღვაწლი იყო მოძღვრის თვალში, რომ მთავრობას უსათუოდ უნდა დაეფასებინა იგი და გადაეყვანა უკეთეს ადგილას, უფრო ფართე სამოქმედო მიდამოში. ჩავა ქალაქს, ინახულებს ყოვლადუსამღვდელოს, მოუთხრობს ყოველსავე გასაჭირს თვისის ცხოვრებისას, განფენს მის წინაშე გულსა თვისისა, შეევედრება მას და შეჰლაღადებს.

— აღმოიყვანე, მეუფეო, სული ჩემი საბურობილით, რამეთუ წარეწირა ნუგეშინისცემა უბადრუკსა მას სულსა ჩემსა!

და იგი ყურადღილებს ვედრებასა მისსა, დასდებს სასყიდელს მის ღვაწლს, აღიძვრის მისადმი თანაგრძობით, უბურობს მარჯვენასა და

გარდაიყვანს ადგილსა მას ნათელსა, უხვსა და განსასვენებელსა უბრძანებს:

— ვინაიდან დაგიყოფეს წელნი მრავალნი ადგილსა მწირსა დაბალთათანა, აწ დაივანე ადგილსა პოხიერსა და შერაცხილ იქმენ გუნდსა მას რჩეულთასა; ვინაიდან აქამომდე მცირედსა ზედან სარწმუნო იქმენ, აწ მრავალთა ზედან დაგადგინო შენ. მოვედ, კურთხეულო, და დაიმკვიდრე საყოფელი იგი კეთილი!

მართალია, არც ისე ბნელოდა ტიმოთეს სამწყსოში; არც თუ ისე მცირედზე იყო იგი დამკვიდრებული: მოახერხა ცოლ-შვილის გამოკვებაც, ცოტა რამ ქვეყნიერთა ნიჭთა შეძენაც; მაგრამ ეს მისი კერძო საქმეა და უნარი; მღვდელთმთავარმა ეს არც უნდა იცოდეს და არც საქმე აქვს ამასთან არავითარი. ერთი ხინჯი კი მაინცა ჰქონდა ხუცესს გულში, ერთ ადგილიდან მოსალოდნელი იყო მისი განზრახვის წინააღმდეგი მოქმედება, თუმცა იმისთანა ამბავი ბევრგან კი ხდებოდა და ბევრისაგან: მოძღვარი ტიმოთე თვის მრევლში სასწავლებელს არა ჰხსნიდა და არა! ბევრჯერ მოსწერეს, ბევრჯერ ურჩიეს, კიდევ უბრძანეს, მაგრამ ვერაფერი შეასმინეს. მეტადრე მას აქათ გაჯიქდა ხუცესი, რაც ერთხელ სცადა და ვერ შეასრულა თვისი სურვილი: ახალსავე მღვდლობაში შეკრიბა მან სოფლად რამდენიმე გოგო ბიჭი, აგვეენ-აწმედინა სახლ-კარი, აზიდინა წყაროს წყალი, ასწავლა შიგადაშიგ ანბანი და მისწერა მთავრობას: სკოლა გავხსენ ჩემსავე სახლში ჩემის ხარჯით და ჯამაგირი დამინიშნეთო, საჭირო თანხაც გადმომეცით შენობის ასაგებადაო. მთავრობამ ახლო გაიცილა საქმე და ვერ დააკმაყოფილა მოძღვრის სურვილი. ამაზე გაწყრა მღვდელი და მთლად უარჰყო სასწავლებელიც, მრევლის სწავლებაც. ეს ხინჯი ეხლა მკაფიოდ დაესახა ხუცესს გონებაში და მცირედ შეარყია მისი რწმენა გამარჯვებაზე. მაინც თავს ინუგეშებდა.

— რა ვქნა, თუ ვერ ავასრულე მთავრობის ეს მოთხოვნილება? თითონვე არიან დამნაშავენი. უნდათ საქმეც გაკეთდეს, ფულიც არ დახარჯონ! თითონ ათასობით იღებენ, ჩვენთვის ასობითაც არ ემეტებათ. ან კი რა გადარჩებათ, რომ გაიმეტონ!

რაკი მთლად დარწმუნებული იყო, რომ აუსრულდებოდა სურვილი, ეხლავე შეუდგა იმაზე ზრუნვას, რაც შეიძლებოდა მცირე ხარალით დაეტოვებინა სოფელი. აი ამ ფიქრებმა გაირთეს მოძღვარი.

— თუნდ ეხლავე გარდაიცვალოს თომა მღვდელი, მაინც ორისამი კვირა გავა, მანამ მღვდელთ-მთავარი თავის განაჩენს დააწერს თხოვნებს; შემდეგ კიდევ ხანი გავა, მანამ ჩემს ადგილას სხვას გამოამწყსებენ, ისე რომ ექვსიოდე კვირას მაინც წადროვებენ. საკმარისიც იქნება! წლევანდელ გადასახადებს ავკრებ კალოზე თუ ვე-

ვარლამ გელოვანი ახალგაზრდობაში.

ნახებში, ზოგიერთ ჯვარსაწერსაც მოვასწრობ. წინანდელ დარჩენილ დრამას ხომ წინ რაღა უდგა: თამასუქები მიჭირავს ხელში. თუ გაჭირდება, მალხაზს მივყიდი და მერმე თითონ იცის, რა ტუტას აადენს სოფელს, ფიქრობდა მოძღვარი.

ეს მალხაზ ივანეს ძე გაგეშილი მგელივით ნადირობდა სოფელში: სამსჯავროს გზა დაესწავლა, საყოველღეო კანონები გაეზეპირებინა, თხოვნებისა და საჩივრების წყაროს შესჩვევოდა, სინიდისი ამოეხაპა და კეთილი მხოლოდ, ის მიიჩნდა, რაც პირად მისთვის იყო სასარგებლო. სუნით მიაგნებდა, სადაც კი მისთვის ხელსაყრელი საქმე გაჩნდებოდა. მალხა ღვთისა აღარ ეშინოდა, დაბლა ადამიანისა. აი ამ საშიშ ადამიანთანა ჰქონდა ტიმოთეს საქმე დაჭერილი და მეგობრობა გაბმული. მალხაზმა იცოდა მღვდლის თამასუქების ამბავი და თვალი ეჭირა მისკენ. რამდენჯერ უთქვამს.

— მამაო ტიმოთე! მამე, გაგინაღლო ე თამასუქები; გინდა, ეხლავე მოგცემ მანეთზე ათ შაურს და მთლად გაგანთავისუფლებ მაგ ქალაღებისაგან. მაინც ხომ უჩემოდ ვერ მოახერხებ მაგათ განაღდებას.

მართალს ამბობდა მალხაზი, უმისოდ იმ თამასუქების ფულად ქცევა ძნელი იქნებოდა: ჯერ ერთი, რომ არ შეეფერებოდა მღვდელს ამგვარ საქმეებზე სამსჯავროში სიარული და თუ სხვას მიანდობდა ამ საქმეს, მალხაზი არ დასთმობდა, თითონ გამოვიდოდა გლხთა დამცველად და ოინებს გაუქვეყნებდა ხუცესს. ამას ყველაფერსა გრძნობდა მღვდელი და ეხლა შესაფერი დრო იპოვა გადაეცა საქმეები ამ კაცისათვის. თითონ ხომ სოფელში აღარ იქნებოდა და რა ენაღვლებოდა, მის შემდეგ რა მოხდებოდა მის მრევლში.

— მხოლოდ ნუ ჰგონია მალხაზას, რომ ნახევარი დაუთმო, მე-ხუთედ იცოფა; მანეთზე რომ ერთი აბაზი აიღოს, სხვა რაღა უნდა? მე ვიცი, დიდი შრომა დასჭირდება სამსჯავროში გაჩვევულს!

მაინც ამდენის მიცემა ეძნელებოდა მღვდელს და ჯერ ისევ უკუმანობდა.

— ნიკოლას დუქანში რომ ცოტაოდენი თანხა მაქვს ჩაყენებული, დეე ჯერ ისევ დარჩეს იქ, მაგრამ ეხლა თუმანი აბაზობაზე მაინც უნდა დაიწეროს. ვეტყვი, ყმაწვილი მიმყავს ქალაქში და ფული მიჭირს მეთქი. თუ მომცა, რა კარგი, თუ არა და თამასუქს გამოვაცვლევიანებ.

ხუცესს ესარგებლნა მეწვრიმანე ნიკოლას გაჭირვებით და ფული შესხებინა მისთვის. ეხლა სუყველაფერს იქა ვაჭრობდა, ხშირი სტუმარი იყო დუქანში.

— ისიც უნდა გაიყიდოს, რაც სახლში საქონელი თუ მფრინველია ან ავეჯეულობა. აფსუს, რომ ჩემი დარგული ხეხილი სხვას უნდა დარჩეს, ჩემს მოადგილეს. რათაო?! ვეტყვი, ცოტაოდენი ფული მომცეს ჩემს ნაშრომში, თუ არა და მთლად გადავსჭრი ხეხილებს. ქვეყანამ იცის, რომ ჩემ მოსვლამდის ერთი ნერგიც არ იდგა ამ გზა-ყურეში.

დაკვირვებით იკვლევდა ხუცესი, რას უზამდა ყველა წვრიმალს ან როგორ გაასაღებდა, რომ რაც შეიძლებოდა მეტი ფული აეღო ხარახურაშიც. ამ თავის ფიქრებს ჯერ არ უმხელდა ცოლს, რადგან ის ვერ შეიგნებდა ქმრის ანგარიშს და იქნება ზოგ რამეში არც კი დასთანხმებოდა მას.

— გულჩილი დედაკაცია, გაუნათლებელი. იმასა ჰგონია, შეიძლება ამ დროში ცხოვრება, თუ კაცმა ყველაფერი არ იანგარიშა,

+ ვარლამ გელოვანი შეგირდობის დროს (სდგას მარჯვნივ).

თუ თავისი ყოველივე ნაბიჯი ზუსტად არ გამოზომა და სასტიკად, ფიქრობდა მღვდელი.

და ნანობდა, რომ თავისსავით ანგარიშიანი და ცხოვრების მკოდნე მეუღლე არ შეჰხვდა, რათა შეეგნო ყოველივე მისი მოქმედება, დაედასტურებინა და თითონაც ამავე სახომით მოეზომა საქმე. მართალია, პირადი მოთხოვნებიც ცოტა ჰქონდა მარინეს, მაგრამ სარჩოს მოხვეჭის უნარი აკლდა; მის ხელს გაცემა უფრო ეხერხებოდა, ვიდრე მობოჭვა; არ იცოდა გულუბრყვილოდ, რომ ფულის შექენამ სრულებით არ იცის სიბრალული და თანხას არაფერი საერთო არა აქვს ჩვილ გრძნობებთან.

— ეჰ, განათლებული რომ იყოს, წაკითხული რომ ჰქონდეს გამოკვლევები თანხის ზრდის შესახებ, მაშინ ეცოდინებოდა, რომ ფულისადმი მისწრაფება და კეთილი გრძნობები შეუზომელნი არიან და ვერა თავსდებიან ერთმანეთში; მაგრამ ვინ მარინე, სად ამ ქემ-მარიტებათა შეგნება!

15.

— ბედი შემწევს! ზეგ-მაზეგ უნდა წამეყვანა ბალლი და იკაციც უკვე გარდაცვლილა; არზის მიცემის დროა, სთქვა ტიმოთემ, როდესაც გასხნა წერილი.

შინ რომ მივიდა, ცოლს გადასცა წერილი და უთხრა.

— მაინც ხომ უნდა წავსულიყავ ქალაქს და აი საჭირო საქმეც გამიჩნდა.

ცოლი დაეთანხმა, რომ მართლა მარჯვედ მოეწყო გარემოებები და იმედი გამოსთქვა, მღვდლის განზრახვა კეთილად და სასურველად დამთავრდებოდა. მესამე დღეს წავიდა მოძღვარი ქალაქს და ბავშიც წაიყვანა. რომ ჩავიდა, აბანო ნახა, გამოეწყო ახალ ტანისამოსში, გადივარცხნა თმა-წვერი და გასწია მთავრობასთან წარსადგომად. ტიმოთეს ეგონა მღვდელთმთავარი კერძოდ მიმიღებს, დამსვამს სასაუბროდ და მეც განუშარტავ ჩემს გარემოებებს, გავაცნობო ჩემს თავს. შესცდა: მისმა მეუფებამ იგი მიიღო საერთო დარბაზში სხვა მთხოვნელებთან ერთად, ჩამოართვა არზა და, რომ დაჰკრა თვალი მის გვარს, თითქო რაღაცა მოაგონდაო.

— მამაო, სკოლა გაქვს მრევლში? ჰკითხა მან.

— არა, თქვენო მეუფებავ, მაგრამ...

ყოველადუსამღვდელოდ ორ აზროვანად შეხედა მას და მიუბრუნდა სხვა მთხოვნელებს. ცივ წყალ გადასხმული გამოვიდა მამა ტიმოთე სასახლიდან, ცოტა შეუკუპანდა და შებრუნდა იქვე სამ-

დივანში, სადაც ნაცნობი მოხელე ეგულბოდა. იქ განუმარტეს მას, რომ ყოვლადუსამღვდელოესი სხვანაირად ვერც მოიქცეოდა რადგან დრო არა აქვს, ყველას სათითაოდ და დაწვრილებით მოუსმინოს სათხოვარი.

— თხოვნაში ხომ ყველაფერი მოიხსენიე და განმარტე, სხვა რაღა გინდა. ვის დააწერინე არზა?

— არზა მე თითონ დაეწერე, ვისთვის უნდა დამეწერინებინა?! სთქვა ამაყად მღვდელმა, მხოლოდ იქ მოკლედ ვსთქვი სათხოვარი; მეგონა, პირად მოვახსენებდი ყველაფერს.

— ტყუილად გგონებია! სჯობდა უფრო გამოცდილი კაცისათვის დაგეწერინებინა არზა, მიუგო მოხელემ და მიუბრუნდა თავის საწერს.

საქმის ამგვარი მიმოხვრა არ მოეწონა ტიმოთეს და შეკრთა; მიხვდა, რომ უკეთესი იქნებოდა ჯერ სამდივანოში შესულიყო, გამოეკვლია საქმის ვითარება, ცოტაოდენი რამ დაეხარჯა, არზა გაეკეთებინა და დარიგებაც მოესმინა უფრო გამოცდილებისაგან. გვიანლა იყო! ნაწყენი გამოვიდა მღვდელი, დაფიქრებული. უნდოდა როგორმე გამოებრუნებინა ხელიდან წასული საქმე, მკვიდრ ნიადაგზე შეეყენებინა იგი და ამ გაჭირებაში მხსნელად დაისახა ქართველი ეპისკოპოსი, რომელიც იმ უამად ქალაქში სცხოვრობდა. გასწია მისკენ.

მღვდელთმთავარი თითქმის ტიმოთეს კბილის კაცი იყო, სულ სამი კლასით უფროსი. ხუცესი სასწავლებლიდანვე იცნობდა მას. მერმეც ენახა: ერთს დღესასწაულში სწირა მასთან ერთად, სიტყვაც კი წარმოსთქვა ამბიონიდან. უბრალო კაცი იყო მწყემსთმთავარი, გარეგნობას არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა, მდიდრული ჩაცმადახურვა არ უყვარდა, მედიდურად სუფევა და მბრძანებლობა არ მოსწონდა. წიგნს მისდევდა, კალამი მარჯვედ ეჭირა; ენაც უჭრიდა: თუ აღიგზნებოდა, მკვერმეტყველების ბკეთამდის აღიწყოდა. მემრე კი ისევ ჩანელდებოდა, ჩაქრებოდა, ჩანავლდებოდა, თუმცა ფერფლ ქვეშ მარად უღვივოდა გრძობა ცეცხლებრივი. წინდაუხედავი პირდაპირ დაავლებდა ხელს ამ ნავლით შეფერფლილ ნაღვერდალს და ხელს დაიდაგამდა სწორედ მაშინ, როდესაც სრულებით არ მოელოდდა.

მოახსენეს, ხუცესსა ჰსურსო თქვენი ნახვა. მიიწვიეს. მამა ტიმოთე შევიდა ფარჩის ანაფორის შრიალით, წაღების ქრიალით. ბერი ძაძაში გახვეული დაჰხვდა. ხუცესმა გაუღიმა და შენდობა მოსთხოვა.

— ტიმოთე გახლავარ როდინაშვილი, ჩართაულის მღვდელი. ალბად გახსოვთ, ამ ორი წლის წინად თანამწირველიც ვიყავი თქვენი.

— როგორ არა! დაბრძანდით. რისთვის გასჯილხართ?

მღვდელი ფართედ ჩაჯდა სავარძელში და ხასად შემოიღო ფეხი-ფეხს.

— ბალლი ჩამოვიყვანე სასწავლებელში. მინდოდა გინაზიში გამეზარდა, კიდევ ვამზადებდი საიმისოდ, მაგრამ ისევ სასულიერო სასწავლებელი ვიჩიე: დეე ისიც ისევ ეკლესიას ემსახუროს! ჩემთვისაც უფრო შეღავათი იქნება: საეკლესიო ხარჯზე გამიზრდიან ბალს.

— საეკლესიო ხარჯზე? არა მეგონა! ობლებს და საწყალ დიაკვნის შვილებსაც ვერა სწვდება იგი ხარჯი. მაგრამ რა ვიცი, თითონ იციან თავიანთ საქმისა.

— მაშ ვილაცა დიაკვნის ბალები უფრო პატევში ყოფილან, სანამ განათლებული მღვდლის შვილები; მე კი მეგონა, მთავრობა დააფასებდა ჩემს სოფლად სამსახურს. იმისი იმედიცა მქონდა, რომ თქვენ უბრძანებდით მიეღოთ ბალლი.

მღვდელთმთავარს არ უამა არც მისი მსჯელობა, არც მისი ხასი ქცევა და აილეწა, მაგრამ მოსულმა ვერ შეამჩნია ეს და განაგრძო.

— მაშ რახან ეგრეა, სხვა საქმეში მაინც უნდა დამეხმაროთ.

— ბრძანეთ!

— დეკანოზი ფრიდონაური რომ გარდაიცვალა, იმისი ადგილი ვითხოვე და იმედია დამეხმარებით მთავრობის წინაშე, რომ არ ამცდეს ის ეკლესია.

— მაგისტანა საქმეებში არ ვერევი საზოგადოდ და არც განსაკუთრებით რამ საბუთი მაქვს, ეხლა დავარღვიო ეს წესი.

— მაშ ტყუილი იმედი მქონია! მეგონა, ქართველი მღვდელთმთავარი დამეხმარებოდით ქართველ მღვდელს.

მწყემსთმთავარმა ველარ შეიმაგრა თავი.

— მაინც რა განსაკუთრებით ღვაწლი მიგიძღვისთ მრევლისათუ ეკლესიის წინაშე, რომ გავარჩიოთ სხვებისაგან, უთხრა მან და გადასახა ჯვარი.

კარგი ქმნა, რომ მალე დაითხოვა, თორემ მთლად გამოვიდოდა მოთმინებიდან და წააყვედრიდა ყველაფერს, რაც იცოდა მან ტიმოთეზე. ცოდნით კი ბევრი იცოდა, რადგან მეზობელმა მღვდელმა მაშინ, იმ დღესასწაულის დროს, საკმაოდ დაუხატა მას ტიმოთეს წინებრივი სახე და მისი მრევლში მოღვაწეობა. მაინც მსწრაფლ დაუუხდა ბერი და რამდენიმე მამაშვილური დარიგება მისცა ხუცესს, სინამ გაისტუმრებდა.

დამუხლსთავებული მღვდელი არ დაჰმორჩილდა ბედს და სამდივანოს მმართველის შემწეობით მოახერხა მთავრობის ნახვა. ნეტა არ ენახა! როგორღაც შეკრთა, აღეღა, ჰაზრები აეფურტკნა და მწყობრად დალაგებულ-დამზადებული ფრასების უშნო ნაფლეთები და შერჩა ენახე. დარცხენილი გამოვიდა ბოღმა მორეული და აჭარხლებული.

16.

იმედ-გაცრუებული წამოვიდა ტიმოთე ქალაქიდან, გაწბილებულ-განწარებული, შეურაცხყოფილი. ძლიერ გათახსირებულადა გრძობდა თავს. თავის დღეში ვერ წარმოიდგენდა, რომ ისე ცივად და უპატიურად მოგებრობდნენ მას ქალაქში. პირველად რომ მივიდა ხუცესის სოფელში, ახალ მღვდელობას, გახვიადებული თვითმოყვარება მიიტანა თან, თავის თავზე დიდი წარმოდგენა; ეს მისი გრძობა იქ უფრო გაძლიერდა და გამძლავრდა, რადგან მეტოქე არავინ დაუხვდა წინ, არც კბილის მომპრელი, რომ ჩაეფიქრებინა კაცი. ყველგან მისი სიტყვა გადიოდა, მისი თქმა თუ ქცევა საგანგებოდ მიაჩნდათ, სწავლა სანიმუშოდ. ბევრგან სრულდებოდა მისი სურვილი. მეტადრე იმის შემდეგ ებყრობოდნენ კაცს მორიდებით, რაც თანხა რამ ჩაიგდო ხელში, დაბეგრა სოფელი კანონიერის ხერხით და აგრძობინა თავისი მარჯვენა, არა მაკურთხებელი მარჯვენა, არამედ მძიმე და დაბლა დამხვრელი. მართალია, თავისთავად არც თუ დიდად მძლავრი რამ იყო ხუცესი, მაგრამ ჩაბნელებულ და განადგურებულ სოფელში ესეც კმაროდა. აი ამ გარემოებებმა შეამღვრიეს სალი წარმოდგენა მღვდლისა თავის თავზე და თავის ქცევაზე. როდესაც ქალაქში დაუბრძანებდა ის უფრო ძლიერ ხალხს, მოქნილს და დამოუკიდებელს, დაინახა თავისი სიმცირე და თვის დაქარბებულ იმედების უსაფუძვლობა; იგრძნო, რომ მისი ზვიადობა მეტი იყო და მოთხოვნილებები დაუმსახურებელი.

— რა მომივიდა! ენაც კი დამება ი არქიელის წინ, რუსულიც კი ველარ მოვახერხე; ხომ მომზადებული მქონდა სათქმელი, მაგრამ მაინც დავიბენ; მე თითონ ვატყობდი, შეცდომები რომ მომდიოდა ფრასებში. აკი იმასაც გაუკვირდა, როცა ვუთხარი, სტუდენტი ვარ მეთქი. დამარიგა.

— წიგნები უნდა იკითხო, მამაო, ახალი ცოდნა დასძინო ძველ ნასწავლს, თორემ ძველიც პირახდილ წინწანაქარვით ამოგიქრება და მუავე წყალი შეგრჩება ხელში.

— იკითხეო! თითონ გაბრწყინებულან გულსავსენი და თუნდ წაიკითხამენ, თუნდ დასწერამენ; მე კი ათასთ საზრუნველი მაქვს, რომ ოჯახი არ დავამშოო. ასწავლეო ბალებს, უქადაგეო მრევლს, გულმტკინეულად მიხედე შენს ეკლესიას; ნუ შეუმძიმებ სოფელს ყოფას; მცირედსა ზედან სარწმუნო იყავო! ადვილი სათქმელია ეს მათთვის, მრავალთა ზედან დადგენილთათვის, ფიქრობდა მღვდელი.

მაგრამ თითონვე გრძობდა, რომ მისი მსჯელობა არ იყო ხალასი სიმართლე, და უფრო ჯავრდებოდა. გარკინავებული იჯდა ცხენზე, მგზავრებს ყურადღებას არ აქცევდა, თუმცა ისინი შენდობასა სთხოვდნენ მას.

— ჩვენი ეპისკოპოსიც რომ დარიგებას შეუდგა. ალბად ისიც გაუტენიათ ენით. განათლებული კაცი რომ ხარ, ნათელი ქრისტესი უნდა მოჰფინო შენს სამწყსოსო; ისე არა ჰმსახურებ ტრაპეზს, როგორც შეეფერება მის სიწმიდესაო; ვერცხლის ბჭყვრილას თვალი მოუჭრია შენთვის და წმიდა მოვალეობა დაგვიწყებიაო. თითქო თითონ კი დიდი მორწმუნე იყო და იმისთვის შესდგა ბერად! მღვდელობაც ხომ ისეთივე სახელმწიფო სამსახურია, როგორც ყველა სხვა მოხელეობა და როდის არ ავასრულე ჩემი მოვალეობა? რომელი დავტოვე მოუნათლავი ან მოვკალი უზიარებელი? სკოლა გახსენიო. ფული? ჯამაგირი? სასყიდელი? ალბად უწინ იყო ის, რომ უსასყიდლოდ იღებდნენ და მუქთად ურიგებდნენ. ჩემთვის არც არავის მოუცია რა უსასყიდლოდ, ვერც რასმე მივცემ უფასოდ.

(შემდეგი იქნება).

ვ. ბარნოვი.